



## การเปิดเผยข้อเท็จจริงในการกระทำกับเหยื่ออาชญากรรม

### 2.1 ความหมายและประเภทของอาชญากรรม

(1) คำว่า "อาชญากรรม" มีลักษณะเป็นคำสมาสระหว่าง "อาชญา+กรรม"<sup>1</sup> ความหมายจากพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2525 คำว่า "อาชญา" แปลความถึงอำนาจโทษ (มักใช้สำหรับพระเจ้าแผ่นดิน หรือเจ้านายเช่นพระราชอาญา) หรือคดีที่เกี่ยวกับโทษหลวง เรียกว่า คดีอาญา หรือความอาญา ส่วนคำว่า "กรรม" แปลความหมายได้หลายนัย เช่น หมายถึง การกระทำได้ทั้งในทางดีก็ได้ชั่วก็ได้ ดังที่เรียกกันทั่วไปว่า กุศลกรรม และอกุศลกรรม เป็นต้น จาก การพิจารณาถึงความหมายรวมของ "อาชญา" และ "กรรม" ดังกล่าวมานี้ พอจะอนุมานสรุปได้ว่า อาชญากรรม หมายถึงการกระทำซึ่งกฎหมายบัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้

(2) ประเภทของอาชญากรรม เนื่องจากอาชญากรรมเป็นพฤติกรรมทางสังคมอย่างหนึ่ง ซึ่งผู้ประกอบอาชญากรรมจะถูกเรียกว่า "อาชญากร" แต่พฤติกรรมต่างๆ ที่กำหนดว่าเป็นอาชญากรรมนั้นมีความแตกต่างกันมาก นักอาชญาวิทยาจึงได้ให้ความสนใจต่อการศึกษาอาชญากรรมแต่ละประเภท โดยพยายามที่จะพิสูจน์และจำแนกลักษณะของอาชญากรรมประเภทต่างๆ ทั้งนี้ เพื่อนำมาอธิบายถึงประเภทของพฤติกรรมทางอาชญากร<sup>2</sup> การศึกษาถึงการจำแนกประเภทของอาชญากรรมนี้จะเน้นหนักไปที่การแบ่งประเภทอาชญากรรม โดยพิจารณาถึงการมีหรือไม่มีผู้เสียหาย เนื่องจากกรณีที่จะมีการฟ้องยึดเงินกำไรจากผู้กระทำความผิด โดยเหยื่อหรือผู้เสียหายนั้นจะต้องปรากฏก่อนว่ามีผู้เสียหายเกิดขึ้นจากการประกอบอาชญากรรมนั้น มิฉะนั้นแล้วไม่เป็นจำต้องมีการคุ้มครองสิทธิในผลประโยชน์ดังกล่าวแต่อย่างใด และการจำแนกประเภทอาชญากรรมตามลักษณะโทษที่ใช้ลงแก่ผู้กระทำความผิดเป็นหลัก

<sup>1</sup>พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2525, หน้า 915.

<sup>2</sup>วีระพงษ์ บุญโญภาส, อาชญาวิทยาและทัณฑวิทยา (กรุงเทพมหานคร:คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527), หน้า 17.

การจำแนกประเภทอาชญากรรมโดยพิจารณาจากการมีหรือไม่มีผู้เสียหาย

(1) อาชญากรรมที่ไม่มีผู้เสียหาย (Victimless crimes หรือ Crimes without victims) อาชญากรรมที่ไม่มีผู้เสียหายนี้ ตำราอาชญาวิทยายบางเล่มเรียกว่า "อาชญากรรมที่ผู้กระทำความผิดเป็นเหยื่อตนเอง" หรือ "อาชญากรรมที่ตนเองยินยอม" (Consensual Crimes)<sup>3</sup> หมายความว่าอาชญากรรมซึ่งเกี่ยวข้องกับการละเมิดศีลธรรมจรรยาของบุคคลและการที่เรียกว่าอาชญากรรมที่ไม่มีผู้เสียหายก็เพราะผู้กระทำความผิดและผู้เสียหายก็คือบุคคลเดียวกัน<sup>4</sup> ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าอาชญากรรมที่ไม่มีผู้เสียหายนี้มาจากคำกล่าวที่ว่า "บาปที่ไม่มีผู้ทำ" (sins without sinners)<sup>5</sup> อาชญากรรมพวกนี้มียุ่มาหลายรูปแบบ ที่นำมาถกเถียงกันก็มี เช่น การทำแท้ง การให้สินบน การติดยาเสพติด การผิดประเวณี การพนัน รักร่วมเพศ การเถลไถล เป็นต้น

(2) อาชญากรรมที่มีผู้เสียหาย (Crime Victims) ในทางตรงกันข้ามกับ "อาชญากรรมที่ไม่มีผู้เสียหาย"ดังกล่าวข้างต้นในกรณีที่มีการประกอบอาชญากรรมหรือมีการกระทำผิดเกิดขึ้น เป็นเหตุให้ผู้ได้รับความเสียหายจากการกระทำนั้นผู้นั้นยอมเป็นผู้เสียหายหรือเหยื่ออาชญากรรม เช่น มีการทำร้ายร่างกายผู้ที่ถูกทำร้ายนั้นก็เป็นผู้เสียหาย หรือเหยื่ออาชญากรรมนั้น เป็นต้น ดังนั้น จึงอาจสรุปได้ว่า อาชญากรรมที่มีผู้เสียหายนี้ หมายถึง อาชญากรรมที่มีการกระทำต่อผู้อื่นทำให้ผู้อื่นนั้นได้รับความเสียหาย หรือตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม (Crime Victims) นั้นเอง

---

<sup>3</sup> อรรถพร ชูบำรุง, อาชญาวิทยาและอาชญากรรม (กรุงเทพมหานคร : ภาควิชารัฐศาสตร์ และรัฐประศาสนศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2532), หน้า 103-140.

<sup>4</sup> ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์ และคณะ, อาชญากรรมพื้นฐานกับกระบวนการยุติธรรม: ปัญหาอุปสรรคและแนวทางควบคุม (กรุงเทพ : โครงการส่งเสริมเอกสารวิชาการ สถาบันบัณฑิตพัฒนาบริหารศาสตร์, 2531), หน้า 6.

<sup>5</sup> "In Cold Type: Statutory Approaches to the Problem of the offender as Author," J.Crim.L & Criminology, 71, No.3 (1980):255.

### การจำแนกประเภทอาชญากรรมตามลักษณะโทษที่ใช้ลงแก่ผู้กระทำความผิด<sup>6</sup>

- (1) อาชญากรรมประเภท Felony (ความผิดมหันตโทษ)
- (2) อาชญากรรมประเภท Misdemeanor (ความผิดลหุโทษ)

ในประเทศอังกฤษกฎหมายอาญาค่อนข้างง่าย พัฒนาการแบ่งประเภทความผิดอาญาออกเป็น 3 ชนิด คือ (1) ความผิดฐานเป็นผู้ขายชาติ (Treason) (2) ความผิดมหันตโทษ (Felony) (3) ความผิดลหุโทษ (Misdemeanor) ความสำคัญในการแบ่งประเภทความผิดระหว่าง Treason กับ Felony ในประเทศอังกฤษเนื่องจากกฎหมายเกี่ยวกับที่ดินของอังกฤษเดิมกำหนดว่า ที่ดินของผู้กระทำความผิดฐานเป็นผู้ขายชาติต้องตกเป็นของพระมหากษัตริย์ ส่วนที่ดินของผู้กระทำความผิดมหันตโทษให้ตกเป็นของขุนนางผู้ซึ่งเป็นเจ้านายของบุคคลผู้กระทำความผิด

### อาชญากรรมประเภทมหันตโทษและลหุโทษ

การแบ่งประเภทอาชญากรรมที่สำคัญในสหรัฐอเมริกาคือ การแบ่งประเภทความผิดระหว่าง Felony กับ Misdemeanor บทบัญญัติโดยทั่วไปกำหนดว่าอาชญากรรมที่มีโทษประหารชีวิตหรือจำคุกในเรือนจำมลรัฐถือว่าเป็นความผิดประเภท Felony และหากมีการกระทำความผิดอาญาที่ถูกลงโทษโดยการปรับหรือจำคุก ในท้องถิ่นถือเป็นความผิดประเภทลหุโทษ ในบางมลรัฐ เช่น มลรัฐนิวเจอร์ซีย์ไม่มีการแบ่งประเภทของอาชญากรรมระหว่าง Felony กับ Misdemeanor แต่ใช้รูปแบบการแบ่งอาชญากรรมเป็น Misdemeanor กับ High Misdemeanor แทน

แต่บทบัญญัติบางบทที่นำมาใช้แบ่งแยกระหว่างความผิดประเภท Felony หรือ Misdemeanor ก็ได้ยึดอยู่กับรูปแบบสถานที่ซึ่งไว้จำคุก แต่ยึดรูปแบบระยะเวลาในการจำคุกมากกว่า ดังนั้น บางรัฐจึงกำหนดว่าโทษประหารชีวิตหรือจำคุกนานกว่า 1 ปี เป็นความผิดประเภท Felony และความผิดอื่นที่ลงโทษต่ำกว่านั้นเป็น Misdemeanor

### ความสำคัญในการแบ่งประเภทความผิดรูปแบบ Felony กับ Misdemeanor

- ก. ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายอาญา



<sup>6</sup>Wayne R. La Fave and Austin W. Scott, Jr., Handbook on criminal law (ST. PAUL, MINN: West Publishing Co,1972),pp.26-29.

- ข. ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา  
 ค. ประเด็นด้านกฎหมายที่ไม่มีเกี่ยวข้องกับกฎหมายอาญา

ก. ประเด็นเกี่ยวข้องกับกฎหมายอาญา ปัจจุบันบทบัญญัติกฎหมายอาญาที่เกี่ยวข้อง มีการบัญญัติองค์ประกอบความผิดซึ่งมีโทษไว้ ซึ่งสามารถช่วยให้แบ่งแยกความผิดประเภท Felony ออกจาก Misdemeanor ได้ เช่น การโจรกรรมตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมาย Common law คือ การบุกรุกเข้าไปในที่อยู่อาศัยของบุคคลอื่นในตอนกลางคืนเพื่อกระทำความผิดมหันตโทษ หรือ การทำให้บุคคลอื่นถึงแก่ความตายโดยประมาทในการกระทำความผิด หรือพยายามกระทำความผิดมหันตโทษ (Felony) อาจจะมีความผิดฐานฆ่าผู้อื่นได้ในบางสถานการณ์ แต่หากมีการทำให้บุคคลถึงแก่ความตายโดยประมาทขณะกระทำหรือขณะพยายามกระทำความผิดฐานลหุโทษ (Misdemeanor) โดยทั่วไปแล้วไม่สามารถลงโทษความผิดฐานฆ่าคนโดยเจตนา (Manslaughter) ได้เลย

บุคคลในระบบกฎหมาย Common Law ที่เกี่ยวข้องในความผิดประเภท Felony แบ่งเป็น ตัวการ (principals) และผู้สนับสนุน (accessories) โดยพิจารณาจากข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น ซึ่งแตกต่างกันไป ในขณะที่ผู้กระทำความผิดในคดีประเภท Misdemeanor คือ ผู้กระทำความผิดที่เป็นตัวการโดยทั้งสิ้น

#### ข. ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ประเด็นการแบ่งประเภทความผิดระหว่าง Felony กับ Misdemeanor ในมุมมองของกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ช่วยให้ทราบถึงเขตอำนาจศาลที่มีต่อการกระทำความผิดในครั้งนั้นๆ, หลักเกณฑ์ในการจับการกระทำความผิดประเภท Felony กับ Misdemeanor และในบางเขตอำนาจศาลกำหนดว่า ความผิดประเภท Felony จะฟ้องได้ต่อเมื่อมีการไต่สวนมูลฟ้องโดยคณะลูกขุนใหญ่ แต่ความผิดประเภท Misdemeanor ไม่จำเป็นต้องทำการไต่สวนแต่อย่างใด, ขั้นตอนการพิจารณาต้องทำโดยเปิดเผยต่อหน้าผู้ถูกกล่าวหาในคดีประเภท Felony แต่ความผิดประเภท Misdemeanor ไม่ต้องทำโดยเปิดเผยต่อหน้า จำเลย, คำให้การของผู้กระทำความผิดในคดีก่อนอาจนำมาใช้ฟังเพื่อลงโทษจำเลยในคดีประเภท Felony ที่กำลังดำเนินอยู่ได้ แต่ความผิดประเภท Misdemeanor ไม่สามารถนำมาใช้ได้, หลักเกณฑ์ในการพักการลงโทษและรอการลงโทษมีความแตกต่างกันไป โดยขึ้นอยู่กับว่า จำเลยเคยถูกลงโทษในคดีความผิดประเภท Felony หรือ Misdemeanor

#### ค. ประเด็นกฎหมายที่ไม่มีเกี่ยวข้องกับกฎหมายอาญา

ในบางรัฐการกระทำความผิดประเภท Felony ผู้กระทำความผิดไม่มีสิทธิเข้าทำงานในหน่วยงานของรัฐ หรืออาจเสียสิทธิเลือกตั้ง สิทธิในการเข้าร่วมเป็นลูกขุน ห้ามการทำหน้าที่เป็นทนายความ สิ่งต่างๆ เหล่านี้คือ ผลลัพธ์ของการกระทำความผิดซึ่งผู้กระทำความผิดได้รับจากการกระทำความผิดประเภท Felony ซึ่งต่างจากการกระทำความผิดประเภท Misdemeanor

## 2.2 รูปแบบของการเปิดเผยข้อเท็จจริงในการกระทำ

เมื่อมีการกระทำความผิดกฎหมายอาญา และมีบุคคลซึ่งตกเป็นเหยื่อจากการกระทำดังกล่าว เนื่องจากมีการกระทำความผิดซึ่งเป็นคดีที่อยู่ในความสนใจของประชาชนและทำให้ผู้กระทำความผิดมีโอกาสสร้างผลประโยชน์ โดยแลกกับการเปิดเผยข้อเท็จจริงของการกระทำในรูปแบบต่างๆ ดังนี้

(1) งานเขียนในรูปแบบหนังสือ อันมีลักษณะเป็นการเล่าเรื่องราวในรูปอาชญากรรม แสดงอารมณ์ ความรู้สึก และวิธีการต่างๆ ในการประกอบอาชญากรรม โดยผู้กระทำความผิดเขียนเอง เช่น นายสุริยันต์ ศักดิ์ไธสง เขียนอาชญากรรมเรื่องมือปืน

(2) การให้สัมภาษณ์ต่อสื่อต่างๆ ถึงเรื่องราวของการกระทำความผิด เพื่อแลกกับผลประโยชน์ตอบแทนจำนวนมาก ตัวอย่าง เช่น ในปี 1970 SUSAN ATKINS ได้รับผลประโยชน์ตอบแทนเป็นเงินจำนวน 52,500 เหรียญ เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการจ้างทนายความ และเงินอีกก้อนจำนวน 131,250 เหรียญสหรัฐฯ เพื่อเป็นเงินที่ให้ลูกชายของนางเก็บไว้ใช้จ่ายโดยเงินทั้ง 2 จำนวนดังกล่าวนั้นจ่ายเพื่อแลกกับการที่ให้นาง SUSAN ให้สัมภาษณ์ถึงเรื่องราวการฆาตกรรมนาง SHARON<sup>7</sup>

(3) การเขียนเป็นบทภาพยนตร์ โดยผู้กระทำความผิดได้รับผลประโยชน์ตอบแทนจากผู้สร้างภาพยนตร์ ตัวอย่าง เช่น บ. Wamer International Corporation จ่ายเงินให้แก่ นาย JOHN WOJTOVITZ เป็นเงินจำนวน 43,000 เหรียญสหรัฐฯ เพื่อเป็นค่าอนุญาตให้นำชื่อของนาย JOHN พร้อมทั้งเรื่องราวในการบุกเข้าปล้นธนาคารที่เขาทำในช่วงปี 1972 มาสร้างภาพยนตร์ เรื่อง "Dog Day Afternoon"<sup>8</sup>

<sup>7</sup>"In Cold Type: Statutory Approaches to the Problem of the offender as Author," *J.Crim.L.& Criminology*, 71, No.3 (1980):255

<sup>8</sup>Ibid.

(4) การเปิดเผยโดยรูปแบบการนำเสนออื่นๆ มีลักษณะซึ่งเป็นการเปิดเผยโดยแสดงอารมณ์ ความรู้สึก เหตุการณ์ข้อเท็จจริงของการกระทำความผิดและได้ไปซึ่งผลประโยชน์ดังกล่าว เช่น บทความ, คำกล่าว, จดหมายซึ่งใช้เขียนติดต่อระหว่างผู้กระทำผิดมีถึงบุคคลอื่น

### 2.3 ลักษณะเฉพาะของงานซึ่งเปิดเผยข้อเท็จจริงของการกระทำ

(1) เป็นการสื่อความหมายแสดงออกในเชิงพาณิชย์ (Commercial Speech) ลักษณะของงานซึ่งเปิดเผยข้อเท็จจริงของการกระทำความผิด ผู้กระทำได้สร้างงานดังกล่าวขึ้นมาโดยคำนึงถึงผลประโยชน์โดยส่วนตัวที่จะได้รับในการเปิดเผยเรื่องราวการกระทำความผิด อันจะก่อให้เกิดผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจตามมาจากการเปิดเผยดังกล่าว

(2) มุลเหตุจูงใจในการเปิดเผยข้อเท็จจริง คือผลประโยชน์ (Profit Motivated) การเปิดเผยข้อเท็จจริงจากการกระทำนั้น ผู้กระทำความผิดมีมูลเหตุจูงใจ คือเงินกำไรจากการเปิดเผย (Profit motivated) โดยถ้าไม่มีผลประโยชน์นี้ได้รับจากการเปิดเผยผู้กระทำความผิดก็จะไม่เล่าถึงข้อเท็จจริงจากการกระทำดังกล่าวแต่อย่างใด

(3) เนื้อหาสาระเป็นเรื่องราวของการกระทำความผิดอาญา เนื้อหาของข้อเท็จจริง ซึ่งได้รับความสนใจจากตลาดรับซื้อเรื่องราวดังกล่าวนี้เป็นเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดกฎหมายอาญา โดยทำให้ผู้อื่นเสียหายเป็นอันตรายแก่กายและจิตใจ โดยเนื้อหาสาระหลัก (Content based) ของงานซึ่งนำเสนอขึ้นแสดงออกถึงอารมณ์, ความรู้สึกของผู้กระทำความผิดอาญา

(4) ใช้โอกาสจากการสร้างชื่อเสียงในทางเสื่อมเสีย (notoriety for profit) สร้างผลประโยชน์

รูปแบบการนำเสนอเรื่องราวอันได้มาจากการกระทำความผิดอาญานั้นเนื่องจากก่อนที่จะมีการกระทำผิด ผู้กระทำผิดไม่มีช่องทางในการสร้างผลประโยชน์มาก่อน แต่ได้ใช้โอกาสจากการสร้างชื่อในทางเสื่อมเสียจากการกระทำความผิดอาญาและเก็บเกี่ยวประโยชน์จากการกระทำดังกล่าว หรืออีกนัยหนึ่งคือ ผู้กระทำผิดสร้างผลิตภัณฑ์ (เรื่องราวการกระทำผิด) โดยการกระทำอันผิดกฎหมาย ซึ่งผลิตภัณฑ์ดังกล่าวนี้สร้างกำไรให้แก่ผู้กระทำผิด ส่วนชื่อเสียงในทางเสื่อมเสียอันเนื่องมาจากการกระทำผิดนั้นได้สร้างตลาดในการรับซื้อ

เรื่องราวของการกระทำให้แก่ผู้กระทำความผิด เนื่องจากเป็นที่รู้จักของคนทั่วไปในเวลาต่อมา เปรียบเทียบกับกรณีผู้กระทำความผิดในคดีเกี่ยวกับอาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์ (Computer Crimes) กรณีที่ผู้กระทำความผิดเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านคอมพิวเตอร์ และต่อมาได้ทำการก่ออาชญากรรมต่อระบบคอมพิวเตอร์ ภายหลังจากพันโทฯได้รับการติดต่อว่าจ้างให้เข้าทำงานในบริษัทคอมพิวเตอร์ชื่อดัง และมีรายได้จากงานประจำสูง กรณีดังกล่าวมีความเหมือนกันในแง่ที่ทั้ง 2 คน เป็นที่รู้จักจากตลาดรับซื้อผลิตภัณฑ์ (การขายเรื่องราว, การจ้างงาน) จากการสร้างชื่อในการกระทำผิดกฎหมายอาญา แต่การสร้างผลประโยชน์จากการขายผลิตภัณฑ์ (การจ้างงาน) ของอาชญากรรมคอมพิวเตอร์นั้นมาจากความเชี่ยวชาญทางระบบคอมพิวเตอร์เฉพาะตัวของเขา ซึ่งต่างจากอาชญากรที่นำเรื่องราวจากการกระทำความผิดไปเปิดเผยเป็นบุคคลที่ขาดความเชี่ยวชาญในงานที่สร้างผลิตภัณฑ์ที่ตนเองนำออกขาย แต่นำภาวะความตกเป็นเหยื่อของบุคคลผู้เคราะห์ร้ายที่ตนเองก่อขึ้นออกขายเป็นผลิตภัณฑ์ที่สร้างผลประโยชน์

#### 2.4 ผลประโยชน์ที่ได้รับจากการเปิดเผยข้อเท็จจริง

การพิจารณาเรื่อง ผลประโยชน์ที่ผู้กระทำความผิดได้รับจากการเปิดเผยเรื่องราวจากการกระทำจะช่วยให้ทราบถึงลักษณะของผลประโยชน์ว่า มีความเกี่ยวข้องต่อเหยื่อ และจะนำไปสู่การกำหนดสิทธิของเหยื่อต่อผลประโยชน์จากการเปิดเผยข้อเท็จจริงจากการกระทำได้

(1) ลักษณะการกระทำอันทำให้ได้ไปซึ่งผลประโยชน์จากการเปิดเผยข้อเท็จจริงในการกระทำ เมื่อมีการกระทำความผิดเกิดขึ้น รัฐซึ่งเป็นผู้ใช้อำนาจในการคุ้มครองเหยื่อจากการกระทำใดๆ ซึ่งเป็นการละเมิดกฎหมายและก่อให้เกิดสิทธิต่อเหยื่อในการฟ้องเรียกค่าทดแทนจากการกระทำซึ่งเป็นผลโดยตรงจากการกระทำความผิดอาญา เช่น นาย ก. ทำให้นาย ข.บาดเจ็บสาหัส นาย ข.สามารถฟ้องเรียกค่าเสียหายจากการกระทำอันเป็นผลโดยตรง (Direct Result) ของการกระทำความผิดดังกล่าวได้ แต่ลักษณะของการกระทำอันทำให้ผู้กระทำความผิดได้ไปซึ่งผลประโยชน์จากการเปิดเผยข้อเท็จจริงในการกระทำนั้น พิจารณาแล้วการกระทำดังกล่าวไม่ได้เป็นผลโดยตรงจากการกระทำความผิด เนื่องจากผู้กระทำความผิดได้กระทำการโดยจงใจในครั้งแรก ซึ่งก็คือ การกระทำความผิดอาญาเสร็จสิ้นไปแล้ว และต่อมาจึงนำเรื่องราวในการกระทำไปเปิดเผยเพื่อสร้างผลประโยชน์ให้ตนเอง ถือเป็นกรกระทำที่แยกต่างหากออกจากการกระทำครั้งแรกโดยมองว่าการกระทำดังกล่าวเป็นการกระทำโดยทางอ้อม (Indirect Result) ไม่สัมพันธ์กับการกระทำครั้งแรก

(2) ความสัมพันธ์ระหว่างผลประโยชน์จากการเปิดเผยข้อเท็จจริงต่อเหยื่อพิจารณา

ในข้อ (1) เรื่องระหว่างการกระทำและผลประโยชน์เนื่องจากการทำความผิดกฎหมายอาญา โดยผู้กระทำความผิดใช้ภาวะความตกเป็นเหยื่อของผู้อื่นไปสร้างผลประโยชน์ ถึงแม้จะมีการกระทำอันแยกจากกันเป็น 2 ขั้นตอนในทางแพ่งตามกฎหมายลักษณะละเมิด แต่ผลประโยชน์ที่ได้ถูกมองว่าเป็นดอกผลจากการก่ออาชญากรรม (fruit of crime) ซึ่งภาวะการตกเข้าเป็นเหยื่ออาชญากรรมของเหยื่อ หรือผู้เสียหายเกิดจากการกระทำโดยจงใจละเมิดกฎหมายของผู้กระทำความผิด ดังนั้น บุคคลที่มีความชอบธรรมในเงินดังกล่าวควรจะเป็นเหยื่ออาชญากรรม ซึ่งได้รับเคราะห์ และต้องทนทุกข์ทรมานจากการกระทำดังกล่าวโดยตรง

### (3) ผลกระทบต่อเหยื่อและกระบวนการยุติธรรม

ก. ผลกระทบต่อเหยื่อ เงินได้ที่ผู้กระทำความผิดได้รับไปนั้นถือเป็นการสร้างความมั่งคั่งให้แก่ตัวผู้กระทำความผิด ซึ่งเป็นความมั่งคั่งอันเกิดจากความไม่ยุติธรรม (Unjust Enrichment) โดยการขายภาวะการทำให้ผู้อื่นตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมเนื่องจากผลประโยชน์ที่ได้รับมาจากการสร้างชื่อในทางเสื่อมเสีย ฉะนั้นสมควรที่จะนำมาแบ่งให้แก่เหยื่อหรือผู้รับเคราะห์จากการกระทำความผิด<sup>9</sup>

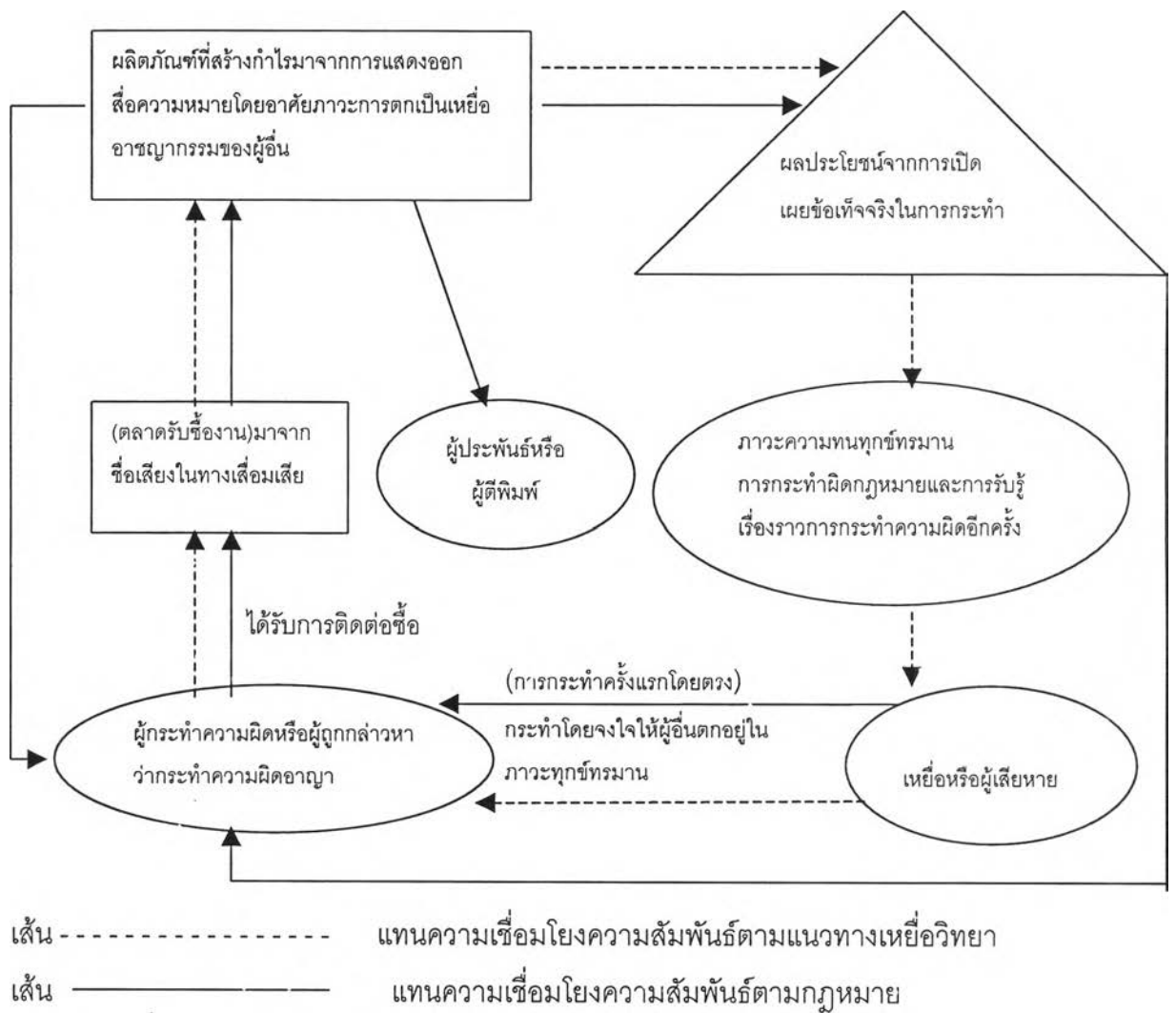
ข. ผลกระทบต่อกระบวนการยุติธรรม เนื่องจากผลประโยชน์ที่ผู้กระทำความผิดได้รับไปนั้น ถือเป็นค่าจ้างจากการทำบาป (wage of sin) ซึ่งส่งผลให้ประชาชนเสื่อมความเชื่อมั่นต่อระบบกระบวนการยุติธรรม เพราะเมื่อผู้กระทำความผิดก่ออาชญากรรม และยังสามารถคาดได้ว่า จะสร้างความมั่งคั่งจากผลประโยชน์ที่จะได้รับจากการเปิดเผยข้อเท็จจริงจากการกระทำได้อีกทอดหนึ่ง นอกจากนี้ยังถือเป็นการส่งเสริมให้มีการละเมิดกฎหมายกันมากขึ้นอีก เนื่องจากการกระทำความผิดแล้วอยู่ในความสนใจของสื่อมวลชนผู้กระทำความผิดยังอาจจะมีสิทธิที่จะแสวงผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจโดยมิชอบได้ด้วย การขายเรื่องราวการกระทำความผิดได้อีก<sup>10</sup> ขณะที่ยังมีเหยื่อผู้เคราะห์ร้ายจากการกระทำความผิดในครั้งแรกต้องทนทุกข์ทรมานจากการละเมิดกฎหมายรอความช่วยเหลืออยู่ต่อไป

<sup>9</sup>ป.พ.พ. มาตรา 1606 บัญญัติว่า "บุคคลดังต่อไปนี้ต้องถูกจำกัดมิให้รับมรดกกรณีเป็นผู้ไม่สมควร

(1) ผู้ที่ต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่าได้เจตนากระทำ หรือพยายามกระทำให้เจ้ามรดกก่อนตนถึงแก่ความตายโดยมิชอบด้วยกฎหมาย

<sup>10</sup>"In Cold Type: Statutory approaches to the Problem of the offender as Author." *J.Crim.L.& Criminology*. 71, No.3 (1980): 268.





ภาพที่ 1 ภาพแสดงความสัมพันธ์ของเหยื่อต่อผลประโยชน์จากการเปิดเผยข้อเท็จจริงในการกระทำ

## 2.5 ภาวะของการตกเป็นเหยื่อกับผลประโยชน์จากการเปิดเผยข้อเท็จจริง พิจารณาตามแนวทฤษฎีเหยื่อวิทยา

### (1) ความหมายของเหยื่ออาชญากรรม

คำว่า "เหยื่อ" โดยลำพังมีแนวความคิดที่กว้างกว่าคำว่า "เหยื่ออาชญากรรม" บางประเทศจึงแยกเหยื่อของภัยธรรมชาติ อุบัติเหตุ และความผิดทางแพ่งออกจากเหยื่อของอาชญากรรมคงมีเพียงการกระทำบางอย่างเท่านั้นที่เป็นอาชญากรรมตามกฎหมายและก่อให้เกิดผลรุนแรงต่อเหยื่อ เช่น การฆ่าผู้อื่นโดยเจตนา การข่มขืนกระทำชำเรา การลักทรัพย์และวางเพลิง

ALBERT J. REISS แห่งมหาวิทยาลัยเยล สหรัฐอเมริกาได้กล่าวว่า เหยื่ออาชญากรรมหมายถึงตัวบุคคลและองค์การต่างๆ ที่ต้องประสบเคราะห์กรรมจากการกระทำของอาชญากรความหมายที่เกี่ยวข้องในคำว่า "เหยื่ออาชญากรรม" โดยการแบ่งตามประเภทของคำสามารถแบ่งได้ คือ

- Victimhood หมายถึง ภาวะของการเป็นเหยื่อ
- Victimization หมายถึง ภาวะที่อาจตกเป็นเหยื่อได้
- Victimization หมายถึง การกระทำให้ตกเป็นเหยื่อ หรือข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับการตกเป็นเหยื่อ
- Victimizer หมายถึง ผู้ที่ทำให้ผู้อื่นตกเป็นเหยื่อ
- Victimless หมายถึง ไม่มีเหยื่อให้เห็นอย่างชัดเจนนอกจากตัวผู้กระทำความผิดเป็นเหยื่อของตนเอง ดังนั้น เมื่อพูดถึงเหยื่ออาชญากรรมแล้วมีลักษณะที่สำคัญอยู่ 2 ประการคือ เป็นผู้ตกอยู่ในความทุกข์ (suffering) และได้รับการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม

### (2) แนวความคิดเรื่องการทำให้ตกเป็นเหยื่อ (Victimization)

แนวความคิดเรื่องการทำให้ตกเป็นเหยื่อนั้น เป็นเรื่องที่ค่อนข้างจะมีความซับซ้อนเล็กน้อยจากคำแปล ซึ่งปรากฏใน Shorter Oxford English Dictionary (1980) ไม่บัญญัติคำว่า Victimization ในรูปคำนาม แต่กลับอธิบายความหมายของคำว่า Victimize ว่ากระทำต่อเหยื่อหรือก่อความทุกข์ทรมาน ความไม่สะดวกสบายต่างๆ ในรูปแบบของการโกง, การหลอกลวง, ฉ้อโกง, ทำให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย โดยการบงข้ายัน, ทำลายล้าง, การฆ่าโดยทารุณ

Fattah และ Sacco ได้อธิบายความหมายของคำว่า "Victimization" ไว้ว่า

หมายถึง ชนิดของการกระทำที่บุคคลผู้หนึ่งทำร้ายผู้อื่น โดยพิจารณาง่าย ๆ ว่า การกระทำใดที่ก่อความทุกข์ต่อผู้อื่นก็ถือว่าเป็นการกระทำทำให้ผู้อื่นตกเป็นเหยื่อ ถ้าไม่มีการกระทำความผิดก็ไม่ต้องพิจารณาถึงเรื่องการตกเป็นเหยื่อ<sup>11</sup>

ความเข้าใจของคนโดยทั่วไปนั้น การตกเป็นเหยื่อต่อการกระทำอันรุนแรงบางอย่างนั้นกฎหมายไม่สามารถลงโทษการกระทำดังกล่าวได้ ตัวอย่างเช่น กีฬาที่ก่อให้เกิดความรุนแรงต่อร่างกาย เช่น กีฬาชกมวย, มวยปล้ำ, ฟุตบอล หรือการกระทำต่างๆ อีกมากมาย เช่น การกระทำผิดโดยผู้กระทำความผิดที่มีจิตใจไม่สมประกอบ ถึงแม้จะเป็นการกระทำอันทำร้ายร่างกายรุนแรง แต่ก็ไม่ได้เป็นความผิดทางอาญา การกระทำโดยผู้มีอำนาจตามกฎหมาย เช่น การวิสามัญฆาตกรรมซึ่งบางครั้งผู้กระทำมีความเลื่อมใสในโทษร้ายแล้วแต่เป็นบุคคลที่ทำให้ผู้อื่นตกเป็นเหยื่อทั้งสิ้น แต่ได้รับการยกเว้นโทษเนื่องจากเป็นการกระทำเพื่อควบคุมสังคมให้เป็นไปตามแนวทางการเป็นระเบียบเรียบร้อยโดยถูกต้องตามกฎหมาย

### (3) ที่มาของการตกเข้าเป็นเหยื่อ (THE SOURCE OF VICTIMIZATION)

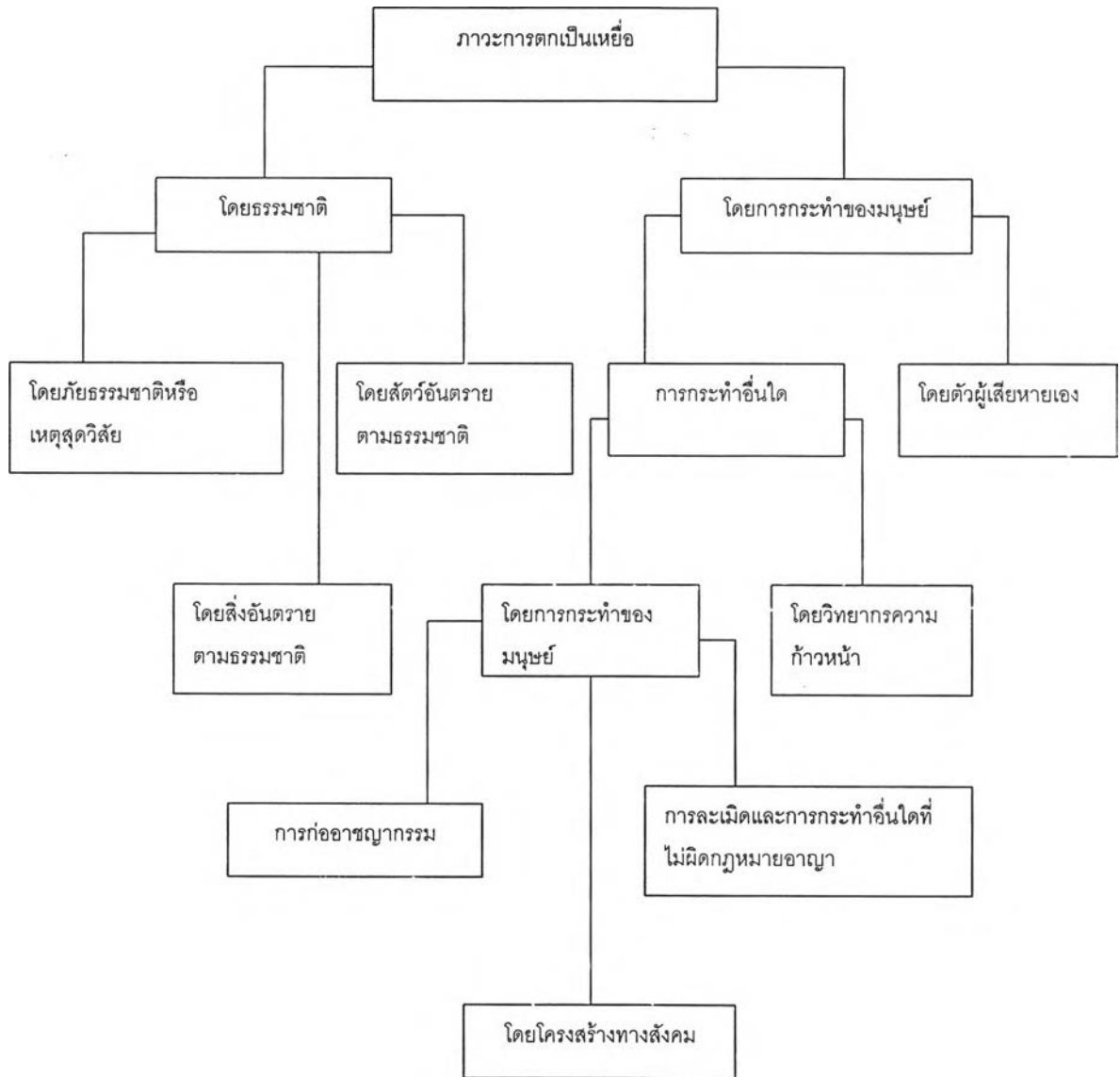
การกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อ การกระทำโดยละเว้น การกระทำโดยงดเว้น พฤติกรรมการกระทำต่างๆ ล้วนแล้วแต่เป็นการกระทำให้เกิดภาวะการตกเป็นเหยื่อทั้งสิ้น การพิจารณาที่มาหรือบ่อเกิดของการตกเป็นเหยื่อเป็นการจัดกลุ่ม รูปแบบ การตกเป็นเหยื่อที่ส่งผลเสียหาย โดยก่อให้เกิดการเสียชีวิต, ได้รับอันตราย, บาดเจ็บสาหัส หรือการกระทำอื่นๆซึ่งมาจากสาเหตุต่างๆ กัน อันจะเป็นการช่วยให้ทราบถึงสิทธิที่พึงมีพึงได้จากเหตุผล อันเนื่องมาจากความเสียหายที่เกิดขึ้นตามกฎหมายได้ถูกต้อง<sup>12</sup>

<sup>11</sup>EZZATH A.FATTAH, Understanding Criminal Victimization. (Prentice-Hall

Canada Inc.; Scarborough, (1991),p.4

<sup>12</sup>Ibid.,p.7.

ภาพแสดงที่มาของการตกเข้าเป็นเหยื่อ



ภาพที่ 2 ตารางแสดงที่มาของภาวะการตกเป็นเหยื่อ

### การตกเป็นเหยื่อของธรรมชาติ การแบ่งประเภทนี้อาจเกิดจากได้หลายสาเหตุ

- เกิดจากภัยธรรมชาติ หรือเหตุสุดวิสัย เช่น แผ่นดินไหว, น้ำท่วม, ภูเขาไฟระเบิด เกิดขึ้นทำให้มีผู้เสียชีวิตและบาดเจ็บมากมาย
- เกิดจากสิ่งอันตรายตามธรรมชาติต่อสุขภาพ เช่น เชื้อโรค, จุลินทรีย์ต่างๆ ที่สร้างความบาดเจ็บให้แก่มนุษย์
- เกิดจากสัตว์อันตรายตามธรรมชาติ เช่น งู, เสือ, ฉลาม

### การตกเป็นเหยื่อโดยการกระทำของมนุษย์ แบ่งออกได้เป็น

- การตกเป็นเหยื่อโดยตนเอง หมายถึง การกระทำใดก็ตามที่ผู้กระทำยอมตกเป็นเหยื่อซึ่งอาจเกิดขึ้นโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อ ประเภทของการตกเป็นเหยื่อดังกล่าวสรุปได้ว่าผู้กระทำคือผู้ได้รับความทุกข์ทรมานเอง เช่น การฆ่าตัวตาย, การพยายามฆ่าตัวตาย, การเสพยาเสพติด, โดยผลที่เกิดขึ้นเป็นอันตรายต่อตัวผู้กระทำ
- การตกเป็นเหยื่อของวิวัฒนาการความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี และอุตสาหกรรม ความก้าวหน้าทางวิวัฒนาการและอุตสาหกรรมได้ก่อให้เกิดภาวะความตกเป็นเหยื่อขึ้น เช่น กรณีโรงงานไฟฟ้านิวเคลียร์ที่เมือง เชอโนบิล อดีตสหภาพโซเวียตระเบิดขึ้นส่งผลให้มีผู้ได้รับผลกระทบจากรังสีดังกล่าวต้องทนทุกข์ทรมาน การที่คนไทยได้รับอันตรายจากสารไดออกซินที่ผสมอยู่ในกระบวนการผลิตนม เป็นต้น

### การตกเป็นเหยื่อโดยโครงสร้างทางสังคม

การตกเป็นเหยื่อประเภทนี้เป็นผลเนื่องมาจากโครงสร้างทางสังคม ระหว่างความร่ำรวยและอำนาจกับความจน ซึ่งมีความขัดแย้งกัน การตกเป็นเหยื่อประเภทนี้เกิดขึ้นได้หลายกรณี เช่น การละเมิดสิทธิมนุษยชน, การกดขี่แรงงานเด็กและสตรี, การเหยียดผิว การแบ่งชนชั้น, ความขัดแย้งทางศาสนา, แนวความคิดต่างๆ ฯลฯ

### การตกเป็นเหยื่อของการกระทำคามผิดอาญา

รูปแบบของการตกเป็นเหยื่อจากการกระทำคามผิดทางอาญาคือ การกระทำให้ผู้อื่นตกเป็นเหยื่ออันเนื่องมาจากการกระทำคามผิดอาญา ซึ่งการกระทำดังกล่าวเป็นการฝ่าฝืนบท

บัญญัติทางกฎหมายอาญา การให้คำจำกัดความดังกล่าวจะช่วยตัดสินได้ว่าการกระทำใดจะถูกจัดอยู่ในประเภทนี้ การตกเป็นเหยื่อของการกระทำที่มีความผิดอาญามีสาเหตุมาจากการกระทำอันรุนแรง, การกระทำต่อร่างกาย, ทรัพย์สิน, ความรุนแรงในครอบครัว, ความรุนแรงในทางการเมือง, การคอร์รัปชัน

การตกเป็นเหยื่อโดยการกระทำของมนุษย์ ซึ่งไม่เป็นการกระทำผิดกฎหมายอาญา

จากการจัดกลุ่มบ่อเกิดของเหยื่อชนิดสุดท้ายนี้จะเห็นได้ว่า การกระทำความผิดโดยก่อให้เกิดความเสียหายหรือเป็นอันตรายต่อผู้อื่นนั้น บางครั้งก็ไม่ได้ตกอยู่ภายใต้ความคุ้มครองของกฎหมายอาญา โดยการกระทำบางสิ่งนั้นอยู่ภายใต้ความคุ้มครองของบทบัญญัติในเรื่องละเมิด, กฎหมายของฝ่ายบริหาร, กฎหมายหุ้นส่วนบริษัท, กฎหมายแรงงาน, กฎหมายแพ่ง, กฎหมายระหว่างประเทศ ฯลฯ หรือการกระทำบางอย่างอาจจะไม่มีกฎหมายใดๆ ให้ความคุ้มครองเลยก็ได้ บทบัญญัติในเรื่องละเมิดนั้นประกอบด้วยหลักเกณฑ์ซึ่งให้ความคุ้มครอง การตกเป็นเหยื่อที่ไม่ได้เกิดจากการกระทำอันผิดกฎหมายไว้มากมาย แต่อย่างไรก็ตามในบางครั้งผู้ที่ต้องทนทุกข์ทรมานกับการตกเป็นเหยื่ออาจไม่สามารถที่จะเรียกร้องค่าเสียหายทางแพ่งได้เต็มที่ตามที่ควรจะได้

(4) ผลประโยชน์จากการเปิดเผยข้อเท็จจริงในการกระทำกับผลลัพธ์ของการกระทำให้ผู้อื่นตกเป็นเหยื่อ

การทนทุกข์ทรมานจากการตกเป็นเหยื่อ และการนำเรื่องราวจากการกระทำความผิดไปสร้างผลประโยชน์นั้นเป็นรูปแบบหนึ่ง ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ฐานสิทธิของผู้ที่ตกเป็นเหยื่อเกิดจากการละเมิดกฎหมายโดยการกระทำอันรุนแรงและละเมิดกฎหมายอาญา แต่ช่องทางในการเยียวยาความเสียหาย ในการฟ้องคดีดังกล่าวนั้น เหยื่อหรือผู้เสียหายต้องพึ่งหลักกฎหมายแพ่ง ลักษณะละเมิดในการเรียกค่าเสียหาย แต่ในขณะเดียวกันฝ่ายผู้ที่ทำให้ผู้อื่นตกเป็นเหยื่อ (Victimizer) ในมุมมองได้เขียนหรือเล่าเรื่องราวอันเกิดจากการกระทำความผิดอาญา ซึ่งตนก่อตั้งโดยงานสร้างสรรค์ดังกล่าว และได้รับการคุ้มครองตามหลักกฎหมายลิขสิทธิ์ ซึ่งข้อมูลในการเขียนหรือเล่านั้นได้มาจากการที่ผู้กระทำความผิดก่อให้เกิดภาวะการตกเป็นเหยื่อในคดีอาญาต่อผู้อื่น (Criminal Victimization) และนำเอาภาวะดังกล่าวมาสร้างผลประโยชน์โดยการสื่อความหมายในรูปแบบต่างๆ

ความสัมพันธ์ระหว่างผู้กระทำความผิดต่อผลประโยชน์ที่ได้รับจากการเปิดเผยข้อเท็จจริงในการกระทำ และความสัมพันธ์ของบุคคลซึ่งตกเป็นเหยื่อของการกระทำความผิดตาม

กฎหมายไทยในปัจจุบัน มีลักษณะความสัมพันธ์ที่ไม่เท่าเทียมกันเนื่องจากผู้กระทำความผิด มีสิทธิตามกฎหมายต่อผลประโยชน์ที่ได้รับ จากการเปิดเผยเรื่องราวในการกระทำความผิดโดยตรง แต่ในขณะที่บุคคล ผู้ซึ่งได้รับผลกระทบจากภาวะการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมไม่มีสิทธิในเงินได้ดังกล่าวโดยตรงเพราะไม่มีกฎหมายรองรับสิทธิใดๆ ที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 มาตรา 30 วรรคแรกบัญญัติเรื่องสิทธิความเท่าเทียมกันไว้ว่า “บุคคลย่อมเสมอกันในทางกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน”

## 2.6 แนวนโยบายสนับสนุนให้มีการออกกฎหมายคุ้มครองสิทธิในผลประโยชน์จากการเปิดเผยข้อเท็จจริงในการกระทำ<sup>13</sup>

ก. กฎหมายมีวัตถุประสงค์ในการชดใช้ค่าเสียหายต่อผู้เสียหาย หรือเหยื่อในคดีอาญาก่อนที่จะปล่อยให้ผู้กระทำความผิดสร้างผลกำไรจากการนำเรื่องราวในการกระทำความผิดไปขาย ดังนั้นบทกฎหมายใดก็ตามที่กำหนดให้ผู้กระทำความผิดชดใช้ค่าเสียหายให้แก่เหยื่อหรือผู้เสียหายในคดีอาญาดังกล่าว บทกฎหมายนั้นสนองนโยบายข้อนี้เป็นอย่างยิ่ง

ข. กฎหมายป้องกันการสร้างผลกำไรจากการกระทำความผิดก่อให้เกิดความสะดักต่อผู้เสียหายในการฟ้องเรียกค่าทดแทน และเป็นการช่วยแบ่งเบาภาระของรัฐในการช่วยเหลือผู้เสียหายหรือเหยื่อในคดีอาญา เนื่องจากวัตถุประสงค์ของกฎหมายฉบับนี้ให้มีการนำเอาเงินได้จากผู้กระทำความผิดโดยตรง ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบในการชดใช้ค่าทดแทนต่อเหยื่อหรือผู้เสียหาย ซึ่งได้รับความทุกข์ทรมานจากการกระทำความผิด ทำให้รัฐสามารถนำเอารายได้ที่จะต้องช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม ซึ่งมาจากเงินภาษีอากรของประชาชนไปทำประโยชน์ในด้านการพัฒนาประเทศด้านอื่นต่อไปได้

ค. กฎหมายนี้เป็นการป้องกันไม่ให้ผู้กระทำความผิดสามารถแสวงหาความหาความมั่งคั่งจากการกระทำผิดกฎหมายบ้านเมือง ซึ่งเป็นการก่อให้เกิดความรู้สึกที่ไม่ดีต่อกระบวนการยุติธรรม

ง. การนำเรื่องราวจากการกระทำความผิดไปเผยแพร่ถือเป็นการล่วงล้ำเข้าไปในสิทธิในความเป็นส่วนตัว ในกรณีที่ผู้เสียหายยังมีชีวิตอยู่ ดังนั้น กฎหมายจึงมุ่งประสงค์ที่จะกำหนดให้มีการชดใช้ค่าเสียหายจากการล่วงละเมิดดังกล่าว

<sup>13</sup>“Criminals selling their stories, The First Amendment Requires Legislative Reexamination.” *Cornell Law Review* ,72 (1987): 1331-1335.

## 2.7 สิทธิของเหยื่ออาชญากรรมจากการเปิดเผยข้อเท็จจริงในการกระทำ

### (1) ประเภทของการเปิดเผยข้อเท็จจริงพิจารณาตามกฎหมายลิขสิทธิ์ งานที่ผู้สร้างสรรค์ได้ทำขึ้น

งานอันมีลิขสิทธิ์ตาม พ.ร.บ.ลิขสิทธิ์ พ.ศ.2537 มาตรา 6 บัญญัติว่า "งานอันมีลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัตินี้ ได้แก่ งานสร้างสรรค์ประเภทวรรณกรรม นาฏกรรม ศิลปกรรม ดนตรีกรรม โสตทัศนวัสดุ ภาพยนตร์ สิ่งบันทึกเสียง งานแพร่เสียงแพร่ภาพ หรืองานอื่นใดในแผนกวรรณคดี แผนกวิทยาศาสตร์ หรือแผนกศิลปะ ของผู้สร้างสรรค์ไม่ว่างานดังกล่าวจะแสดงออกโดยวิธีหรือรูปแบบอย่างใด งานที่ผู้สร้างสรรค์ได้ทำขึ้นอันจะได้ลิขสิทธิ์ตามกฎหมายนี้จำกัดเฉพาะงานในแผนกวรรณคดีแผนกวิทยาศาสตร์ หรือแผนกศิลปะเท่านั้น และจะต้องเป็นงานสร้างสรรค์ในประเภทต่อไปนี้<sup>14</sup>

วรรณกรรม (มาตรา 4) หมายความว่า งานนิพนธ์ที่ทำขึ้นทุกชนิดไม่ว่าแสดงออกมาโดยวิธีหรือในรูปอย่างใด เช่น หนังสือ จุลสาร สิ่งเขียน สิ่งพิมพ์ ปาฐกถา เทศนา คำปราศรัยสุนทรพจน์ และให้หมายความรวมถึงโปรแกรมคอมพิวเตอร์ด้วย ซึ่งทำความเข้าใจได้ดังนี้

1.1 งานนิพนธ์ (Writing) ทุกชนิด อันเป็นงานเกี่ยวกับหนังสือที่ปรากฏความหมายด้วย ลายมือตัวเขียน ตัวพิมพ์โดยเครื่องพิมพ์ หรือพิมพ์ติดด้วยเครื่องอัดสำเนา เครื่องถ่ายเอกสาร รหัสลับตัวอักษรมอส (Mous) ที่ใช้กับการส่งไปรษณีย์และวิทยุ รวมทั้งตัวอักษรเบรลล์ (Braille) ที่ใช้สำหรับคนตาบอด และตัวอักษรเขาวเลขหรือชอร์ตแฮนด์

"งานนิพนธ์" ตามความหมายในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานให้ความหมายไว้ว่า "เรื่องที่แต่งขึ้น การร้อยกรองด้วยคำการแต่งหนังสือ" ซึ่งตามนัยนี้ย่อมอธิบายได้

<sup>14</sup>สมพร พรหมหิตาธร, กฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2538), หน้า 18.19.



ว่า งานนิพนธ์นั้นได้แก่ การเอาตัวอักษรภาษาไทยมาเรียบเรียงให้เป็นข้อความ เป็นร้อยแก้ว เป็นกาพย์ กลอน โคลง ฉันท์ ในลักษณะงานที่เป็นเรื่องจริง เรื่องแต่งเป็นนิยายสารคดีเกี่ยวกับศาสนา วิทยาศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ และศาสตร์ต่างๆ ตามความถนัดของผู้เขียน รวมทั้งเหตุการณ์ในอดีตและการทำนายเหตุการณ์ในอนาคต ฯลฯ

1.2 หนังสือ ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานให้ความหมายไว้ว่า “เครื่องมือที่ใช้ขีดเขียนแทนคำพูด” (คำพิพากษาฎีกาที่ 881/2472, 954/2476, 466/2478, 876/2496, 1263/2496, 508/2508, 89/2521)

1.3 จุลสาร เป็นหนังสือรายปักษ์ หรือรายเดือน เล่มขนาดกระเป๋าส่วนมากเป็นเรื่อง หรือบทความเชิงวิเคราะห์เชิงวิชาการ

1.4 สิ่งเขียน ไม่จำเป็นต้องเป็นกระดาษเสมอไป เช่น ป้ายชื่อร้าน หรือสำนักงานที่เขียนบนแผ่นทองเหลือง หรือพลาสติกหรือแม้แต่ข้อความบนฝาบ้านหรือผนังตึก หรือป้ายเลขที่บ้าน ล้วนเป็นสิ่งเขียนทั้งสิ้น

1.5 สิ่งพิมพ์ ได้แก่ ตัวอักษรที่พิมพ์ด้วยเครื่องพิมพ์หรือพิมพ์ดีด การอัดสำเนา หรือถ่ายเอกสาร อาจเย็บเป็นเล่มหรือเป็นชุด หรือเป็นแผ่นเดี่ยวก็ได้ เช่น โบราณหนังสือพิมพ์รายวัน โบปลิว

1.6 ปาฐกถา ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน หมายถึง ถ้อยคำหรือเรื่องทีกล่าวแสดง ซึ่งตามหลักกฎหมายหมายลิขสิทธิ์จะต้องนำมาเรียบเรียงถ้อยคำที่พูดนั้นเป็นตัวอักษร หรือบันทึกไว้ในแผ่นเสียงหรือเทปบันทึกเสียงให้เป็น “งานนิพนธ์” เสียก่อน เพราะยังไม่ถือเป็นวัตถุที่จับต้องหรือสัมผัสได้

1.7 เทศนา ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน หมายถึง การแสดงธรรมสั่งสอนในทางศาสนา ซึ่งเป็นปาฐกถาชนิดหนึ่งนั่นเอง แต่จำกัดไว้เฉพาะในทางศาสนาและองค์ปาฐกถาต้องเป็นพระในศาสนาใดศาสนาหนึ่ง มีผลทางลิขสิทธิ์เช่นเดียวกับศาสนา

1.8 คำปราศรัย เป็นคำกล่าวหรือคำพูดของบุคคลสำคัญที่กล่าวแสดงในโอกาสใดโอกาสหนึ่ง เช่น คำปราศรัยของนายกรัฐมนตรี เป็นต้น ส่วนมากจะมีร่างหรือพิมพ์ไว้ให้อ่าน และมีการบันทึกเสียงไว้ในเทปด้วย

1.9 สุนทรพจน์ ส่วนมากเป็นคำกล่าวในที่ประชุมหรือในมหาสมาคม เช่น การกล่าวสุนทรพจน์ในงานมงคลสมรส เป็นต้น มีผลทางลิขสิทธิ์เช่นเดียวกับปาฐกถา

1.10 โปรแกรมคอมพิวเตอร์ หมายความว่า คำสั่ง ชุดคำสั่งหรือสิ่งอื่นใดที่นำไปใช้ เครื่องคอมพิวเตอร์ เพื่อให้คอมพิวเตอร์ทำงาน หรือเพื่อให้ได้รับผลอย่างหนึ่งอย่างใด

เป็นที่น่าสังเกตว่า “วรรณกรรม” ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์นี้กฎหมายมิได้กำหนดระดับของคุณค่าไว้ ดังนั้นไม่ว่าจะเป็นวรรณกรรมสมบูรณ์แบบหรือมีคุณค่าสมกับเป็นวรรณกรรมหรือไม่ ก็อาจเป็นวรรณกรรมตามกฎหมายลิขสิทธิ์ได้

(2) จำแนกประเภทผู้มีลิขสิทธิ์ในการเปิดเผยข้อเท็จจริงในการกระทำ

ผู้มีลิขสิทธิ์ตัวจริง (Authorship) ผู้สร้างสรรค์งานด้วยความคิดริเริ่มของตนเอง<sup>15</sup> แยกพิจารณาได้

(1) กรณี ผู้กระทำความผิดเขียนเรื่องราวของการกระทำผิดขึ้นเอง และนำออกเผยแพร่ โดยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของผู้กระทำความผิดเองกรณีดังกล่าวผู้กระทำความผิดเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ในงานดังกล่าว

(2) กรณี ผู้กระทำความผิดได้รับการติดต่อจากผู้ประพันธ์ให้เล่าเรื่องราว ซึ่งแสดงถึงอารมณ์ ความรู้สึกต่างๆ ในการกระทำความผิดและได้รับผลตอบแทนเป็นเงินจำนวนหนึ่ง และต่อมามีการนำเอาเรื่องราวดังกล่าวมาประพันธ์เป็นบทวรรณกรรม กรณีดังกล่าวผู้ประพันธ์ถือเป็นผู้ก่อให้เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และใช้ความวิริยะอุตสาหะจึงเป็นผู้มีสิทธิในบทประพันธ์ดังกล่าวแต่ผู้เดียว

(3) กรณีเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ โดยการโอน เช่น นายสุริยันต์ ศักดิ์ไธสง เขียนนิยายเรื่อง มือปืน และอยากได้เงินจึงโอนลิขสิทธิ์ให้กับบริษัทสำนักพิมพ์มติชนได้ค่าตอบแทนเป็นเงินสามแสนบาท โดยทำตามกฎหมายกำหนด กรณีนี้บริษัทมติชนก็เป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ โดยที่บริษัทนั้น ไม่จำเป็นต้องเป็นผู้สร้างสรรค์ หรือเขียนตำราดังกล่าวเอง<sup>16</sup>

(4) กรณีงานสร้างสรรค์ขึ้นโดยการรับจ้างบุคคลอื่น<sup>17</sup> มีการกำหนดให้ผลประโยชน์จากงานสร้างสรรค์ดังกล่าวใช้ได้แก่เจ้าของกิจการ ผู้ลงทุน ผู้สร้างงานเป็นผู้ลงแรง

<sup>15</sup> ดู พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ.2537 มาตรา 48

<sup>16</sup> ดู พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ.2537 มาตรา 17

<sup>17</sup> ดู พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ.2537 มาตรา 10

เช่น ผู้กระทำความผิดได้รับการว่าจ้างให้เขียนเรื่องราวของการกระทำความผิดในรูปแบบนวนิยายเรื่องสั้น และตีพิมพ์ลงในหนังสือพิมพ์รายสัปดาห์ ได้ค่าตอบแทนบรรทัดละ 500 บาท

พิจารณาจากลักษณะความคุ้มครองดังกล่าว เมื่อมีการกระทำความผิดเกิดขึ้นและเป็นที่น่าสนใจของสื่อมวลชนในการนำเรื่องราวจากการกระทำความผิดออกเผยแพร่และเป็นช่องทางให้ผู้กระทำความผิดสามารถสร้างกำไรจากการนำเรื่องราวอันเป็นที่น่าสนใจของสาธารณชนออกเผยแพร่ได้ ในขณะที่ผู้เสียหายจากการกระทำความผิดดังกล่าว ไม่อาจมีส่วนได้เสียต่อเงินได้ดังกล่าวตามกฎหมายแต่อย่างใด เนื่องจากงานดังกล่าวผู้กระทำความผิดได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายลิขสิทธิ์และทฤษฎีพื้นฐานทางทรัพย์สิน

## 2.8 การคุ้มครองผลประโยชน์ของผู้กระทำความผิดต่อเหยื่อ

(1) การคุ้มครองสิทธิในความเท่าเทียมกันของเหยื่อและผู้กระทำความผิดในผลประโยชน์จากการเปิดเผยข้อเท็จจริงจากการกระทำ

"สิทธิ" คือ ความชอบธรรมที่บุคคลอาจใช้ยืนยันกับบุคคลอื่น เพื่อคุ้มครองตนเองหรือเพื่อรักษาผลประโยชน์ของบุคคลนั้น ภาษาอังกฤษใช้คำว่า "RIGHT" ส่วนภาษาเยอรมันใช้คำว่า "RECH" และภาษาลาตินใช้คำว่า "JUS" ซึ่งหมายความว่าความถูกต้องหรือความชอบธรรมของบุคคลที่มีต่อทรัพย์สินหรือเกี่ยวข้องกับทรัพย์สิน และจะต้องได้รับความคุ้มครองโดยมีวัตถุประสงค์ต่อทรัพย์สิน<sup>18</sup> สำหรับประเทศไทยนั้น หลังจากที่มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชมาเป็นระบอบประชาธิปไตย ตั้งแต่ปี พ.ศ.2475 เป็นต้นมา สิทธิเสรีภาพของประชาชนชาวไทยได้รับความคุ้มครองกฎหมายรัฐธรรมนูญ ซึ่งถือเป็นกฎหมายสูงสุดในการปกครองประเทศ กฎหมายฉบับใดจะบัญญัติให้ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญไม่ได้ แม้ว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงรัฐธรรมนูญหลายฉบับแล้วก็ตาม แต่ในรัฐธรรมนูญแต่ละฉบับก็จะต้องมีบทบัญญัติเรื่องเกี่ยวกับสิทธิในความเท่าเทียมกันไว้เสมอจะเห็นได้จากตัวอย่าง เช่น ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 มาตรา 30 บัญญัติว่า "บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน" จากบทบัญญัติดังกล่าวจะเห็นได้ว่า แนวความคิดในเรื่องสิทธิในความเท่าเทียมกันของบุคคลนั้นได้มีการประกาศอย่างเต็มที่ และรัฐมีหน้าที่ให้ความคุ้มครอง นอกจากนี้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 มาตรา 245 ได้บัญญัติว่า "บุคคลซึ่งเป็นผู้เสียหาย

<sup>18</sup>ปรีดี เกษมทรัพย์, กฎหมายแพ่ง : หลักทั่วไป (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2521), หน้า 89.

ในคดีอาญามีสิทธิที่จะได้รับความคุ้มครอง การปฏิบัติที่เหมาะสมและค่าตอบแทนที่จำเป็น และสมควรจากรัฐ ตามที่กฎหมายบัญญัติ" ความเสมอภาคกันในทางกฎหมาย ตามรัฐธรรมนูญ บุคคลย่อมเสมอภาคในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ซึ่งหมายถึง หลักความเสมอภาคต่อหน้ากฎหมาย (Equality before the law) หลักนี้มีมาตั้งแต่สมัยโบราณ เนื่องจากความคิดในเรื่องกฎหมายธรรมชาติ ซึ่งผู้ที่มีความคิดเห็นเช่นนี้ ได้แสดงความคิดเห็นไว้ เพื่อต่อต้านกับลัทธิสมบูรณาญาสิทธิราชย์ ความเสมอภาคในกฎหมายนี้เป็นหลัก ซึ่งผูกมัดทั้งทางนิติบัญญัติ ทางบริหาร และทางตุลาการโดยให้สิทธิแก่บุคคลที่จะได้รับการปฏิบัติอย่างเสมอภาคเหมือนกัน

### หลักความเสมอภาคผูกมัดฝ่ายนิติบัญญัติดังนี้

(ก) ตามหลักความเสมอภาค ห้ามมิให้ฝ่ายนิติบัญญัติออกกฎหมายให้มีผลปฏิบัติไม่เสมอภาคแก่บุคคล หรือเหตุการณ์ที่เหมือนกันในสาระสำคัญ

(ข) ตามหลักความเสมอภาคฝ่ายนิติบัญญัติต้องบัญญัติกฎหมายให้มีผลปฏิบัติที่ไม่เหมือนกันแก่บุคคล หรือเหตุการณ์ที่ไม่เหมือนกันหรือที่ไม่เหมือนกันในสาระสำคัญ

ความประสงค์ของรัฐธรรมนูญตามมาตรานี้ประสงค์เพียงแต่จะให้ออกกฎหมายให้ผลปฏิบัติ โดยแบ่งแยกบุคคลไปตามอำเภอใจไม่ว่าจะเป็นไปในทางให้คุณหรือให้โทษเท่านั้น ความเสมอภาคในที่นี้จึงเป็นความเสมอภาคกันตามส่วน<sup>19</sup>

ฉะนั้น เมื่อกฎหมายให้สิทธิของผู้กระทำความผิดในผลประโยชน์ที่ได้รับจากการเปิดเผยข้อเท็จจริงในการกระทำ โดยหลักการพื้นฐานตามรัฐธรรมนูญเยื่อของการกระทำความผิดอาญาที่ควรมีสิทธิในเงินค่าไถ่ดังกล่าวโดยเท่าเทียมกัน เนื่องจากตกอยู่ในสภาวะการเป็นเยื่อจากการละเมิดกฎหมาย

(2) บรรทัดฐานของชุมชนในการกำหนดสิทธิของเยื่อในผลประโยชน์จากการเปิดเผยข้อเท็จจริงจากการกระทำ บรรทัดฐานของชุมชน (Standard community) ในเรื่องความถูก

<sup>19</sup> สมยศ เชื้อไทย, คำอธิบายหลักรัฐธรรมนูญทั่วไป พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เรือนแก้วการพิมพ์, 2539), หน้า 138-139.

(Right) หรือ ผิด (Wrong) นั้น การกระทำที่ก่อให้เกิดผู้อื่นตกเป็นเหยื่อโดยเสียหายแก่ชีวิต ร่างกาย, ทรัพย์สินนั้น สิ่งดังกล่าวถือว่าเป็นความผิดตามบรรทัดฐานของสังคม โดยตัวเองหรือตามหลักภาษาลาตินที่ว่าเป็นความผิดแบบ (Mala in se) และบรรทัดฐานของสังคม นอกจากจะเห็นว่าการกระทำดังกล่าวเป็นความผิดแล้ว สังคมยังรู้สึกว่าเป็นความผิดมากขึ้นไปอีกที่เมื่อผู้กระทำความผิดไม่ได้ชดเชยความเสียหายต่อเหยื่อในขณะเดียวกันยังมีสิทธินำเรื่องราวจากการกระทำไปสร้างผลประโยชน์จากการเปิดเผยอีกทอดหนึ่ง

(3) สิทธิของเหยื่อในการได้รับการชดเชยจากผู้กระทำความผิด

(1) การชดเชยค่าเสียหายแก่ผู้เสียหาย โดยผู้กระทำความผิด หมายถึง เมื่อมีการกระทำความผิดอาญาขึ้น จนเป็นเหตุให้ผู้เสียหายมีสิทธิได้รับการชดเชยค่าเสียหายทางแพ่งจากผู้กระทำความผิดนั้น ซึ่งถือเป็นการเยียวยาความเสียหายให้แก่ผู้เสียหายอีกทางหนึ่ง ประเสริฐเมฆมณี<sup>20</sup> กล่าวว่า การชดเชยค่าเสียหายมีลักษณะเป็นการลงโทษ แต่มีความแตกต่างจากโทษปรับ ในประเด็นที่ว่า การชดเชยค่าเสียหายแก่อาชญากรรมเป็นกระบวนการที่กฎหมายกำหนดให้ผู้กระทำผิดชดเชยค่าเสียหายจากอาชญากรรมให้แก่บุคคลผู้ถูกรุ้ร้ายนั้นโดยตรง ส่วนโทษปรับเป็นการเจาะจงให้ผู้กระทำความผิดชดเชยค่าเสียหายแก่รัฐ

(4) สิทธิในผลกำไรซึ่งผู้กระทำความผิดได้รับจากการทำให้ผู้อื่นตกเป็นเหยื่อ

เนื่องจากลักษณะข้อเท็จจริงที่ผู้กระทำนำไปเปิดเผยนั้นเกิดจากการนำภาวะการตกเป็นเหยื่อ ซึ่งผู้กระทำก่อให้เกิดผู้อื่น และนำเอาภาวะของการตกเข้าเป็นเหยื่อดังกล่าวไปแสวงประโยชน์ เพราะฉะนั้น เหยื่อจึงสมควรเป็นผู้ที่ได้รับส่วนแบ่งจากผลประโยชน์ดังกล่าวตามความชอบธรรม

<sup>20</sup> ประเสริฐ เมฆมณี, หลักทฤษฎีอาญา (กรุงเทพฯ: บพิธการพิมพ์, 2525), หน้า 38.